

”Minä tahdon laulaa ja soittaa!”

Seurakunnan lapsikuoro lapsen hyvinvoinnin edistäjänä

Maarit Hosionaho

Examensarbete för kyrkomusik (YH)-examen

Utbildningsprogrammet för musik

Jakobstad 2022

OPINNÄYTETYÖ

Tekijä: Maarit Hosionaho

Koulutus ja paikkakunta: Muusikko (AMK), Pietarsaari

Suuntautumisvaihtoehto: Kirkkomusiikki, monimuoto-opinnot

Ohjaaja: Kati Keski-Mäenpää

Nimike: ”Minä tahdon laulaa ja soittaa!” – Seurakunnan lapsikuoro lapsen hyvinvoinnin edistäjänä

Päivämäärä: 20.5.2022 Sivumäärä: 26+3 Liitteet: 1

Tiivistelmä

Tämän tutkimustyön tarkoituksena oli selvittää, mikä merkitys seurakunnan lapsikuorossa laulamisella on lapsen kehitykselle, hyvinvoinnille ja kristillisyydelle. Vaikutusten selvitystä varten toteutin teemahaastattelun, jossa haastattelin neljää entistä ja nykyistä Soinin seurakunnan lapsikuorolaista. Tutkimus on laadullinen tapaustutkimus.

Aihetta lähestyttiin tutkimuksessa sekä lähdemateriaalin että empiirisen tutkimuksen pohjalta. Teemahaastattelun aiheena oli kuorolaisten omat tuntemukset ja kokemukset siitä, miten kuorolaulu on vaikuttanut heidän psyykkiseen, fyysiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin, kehitykseen sekä kristillisyyden kokemiseen. Kysymykset olivat avoimia ja antoivat mahdollisuuden haastateltavien omille tulkinnoille.

Tutkimuksen perusteella seurakunnan lapsikuorossa laulaminen vahvistaa lapsen itsetuntoa ja tuo rohkeutta. Kuoroharrastuksen vaikutus psyykkiseen hyvinvointiin nousi voimakkaasti esille haastatteluissa. Sosiaalisten taitojen oppiminen on yksi keskeisistä lapsikuoron hyödyistä. Toisten huomioiminen ja epäitsekkyys ovat edellytyksiä toimivalle kuorolle. Seurakunnan lapsikuoron erityispiirteenä on kristillisen kasvatuksen saaminen, jota kaikki haastateltavat pitivät hyvänä asiana.

Tämä tutkimus auttaa lapsikuorojen johtajia ja muita musiikkikasvattajia toimimaan lasten kanssa musiikin parissa. Tärkeää on huomata myös lasten kohtaaminen seurakunnassa. Kuoroharrastusten positiiviset vaikutukset kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin tulevat tämän tutkimuksen myötä selkeästi esille.

Kieli: suomi

Avainsanat: lapsikuoro, musiikkikasvatus, seurakunnan lapsikuoro, laulaminen, lapsen hyvinvointi, hengellinen pääoma, teemahaastattelu

EXAMENSARBETE

Författare: Maarit Hosionaho

Utbildning och ort: Musiker, Yrkeshögskolan Novia, Jakobstad

Inriktning: Kyrkomusik flerform (YH)

Handledare: Kati Keski-Mäenpää

Titel: "Jag vill sjunga och spela!" - Församlingens barnkör som främjare av barnets välmående

Datum: 20.5.2022

Sidantal: 26+3

Bilagor: 1

Abstrakt

Avsikten med det här forskningsarbetet är att förklara vilken betydelse sång i församlingens barnkör har för barnets utveckling, välmående och kristendom. Resultatet har fått genom en temaintervju, där jag intervjuade fyra före detta och nuvarande medlemmar av Soini församlingens barnkör. Undersökningen är kvalitativ fallstudie.

Ämnet behandlas genom både källmaterial och empirisk forskning. Ämnet för temaintervjun var körsångarnas egna känslor och erfarenheter av hur körsång har påverkat deras psykiska, fysiska och sociala välmående och utveckling, samt deras kristna upplevelse. Frågorna var öppna och gav de intervjuade möjlighet att tolka fritt.

Enligt studien stärker sång i församlingens barnkör barnets självkänsla uppmuntrar. Körövningens intryck på det psykiska välmåendet lyftes starkt fram i intervjuerna. Inläring av sociala färdigheter är en av de centrala nyttorna med barnkören. Hänsyn till andra och altruism är förutsättningar för en fungerande kör. Ett särdrag hos församlingens barnkör är mottagandet av en kristen uppfostran, vilket alla de intervjuade ansåg vara en bra sak.

Den här studien hjälper barnkörledare och andra musikpedagoger att arbeta med musik tillsammans med barn. Körövningens positiva intryck på det omfattande välmåendet kommer tydligt fram i denna studie.

Språk: finska

Nyckelord: barnkör, musikutbildning, församlingens barnkör, sång, barnets välmående, andligt kapital, temaintervju

BACHELOR'S THESIS

Author: Maarit Hosionaho

Degree Programme: Musician, Novia University of Applied Sciences, Pietarsaari

Specialisation: Church music, multiform learning (Bachelor's studies)

Supervisor: Kati Keski-Mäenpää

Title: "I will sing and play!" – Children's Church Choir as a Contributor to Children's Well-being

Date: 20.5.2022

Number of pages: 26+3

Appendices: 1

Abstract

The purpose of this study was to find out, what is the meaning of singing in a children's church choir for development, wellbeing and Christianity of a child. In order to clarify this question, I implemented a thematic interview for the four former and present young choir members in Soini congregation. This study is a qualitative case study.

The research question was approached through previous studies and empirical research. The purpose of thematic interview was to find out the choir members' feelings and experiences about how singing in a choir has impacted their mental, physical, social wellbeing, development and Christianity. The questions are open-structured and gave a change for interviewees' own interpretations.

This study showed that singing in a child choir of church strengthens child's self-confidence and encourages them. The impact of singing in a choir for mental wellbeing arose in interviews. It has impact on learning social skills as well. Taking others into account and altruism are requirements for a functional choir. Christian upbringing is a special feature of singing in a child choir of a church. All the interviewees considered it as a positive feature.

This study helps the child choir leaders and other music educators to work with children. It is important to pay attention to meeting children in congregations. Singing in a choir has positive impacts on holistic wellbeing. This study will clarify these impacts.

Language: Finnish

Keywords: children's choir, music education, children's church choir, singing, children's wellbeing, spiritual capital, thematic interview

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	1
2 LAPSIKUORO SEURAKUNNASSA.....	3
2.1 Lapsikuoron rooli seurakunnassa.....	3
2.2 Lapsikuoron kokoaminen.....	4
2.3 Onko seurakunta saamassa vai antamassa?.....	5
3 LAPSIKUOROHARRASTUKSEN TOTEUTTAMINEN.....	7
3.1 Pedagoginen näkökulma.....	7
3.2 Lapsikuorolainen osana yhteisöä.....	8
4 LAPSIKUORON MERKITYS YKSILÖLLE.....	9
4.1 Hyvinvointivaikutus.....	9
4.2 Hengellistä pääomaa.....	10
5 TUTKIMUSASETELMA.....	12
5.1 Tutkimusmenetelmät.....	12
5.2 Toteutus.....	12
5.3 Analyysimenetelmä.....	13
5.4 Tutkimuksen luotettavuus ja tutkijan rooli.....	14
5.5 Tutkimusetiikka.....	14
5.6 Haastateltavien taustatiedot.....	15
6 HAASTATTELUTUTKIMUKSEN TULOKSET.....	16
6.1 Lapsikuoron aloittaminen.....	16
6.2 Lapsikuoro henkisen hyvinvoinnin edistäjänä.....	17
6.3 Laulaminen on fyysinen tapahtuma.....	19
6.4 Sosiaalisten taitojen oppiminen.....	20
6.5 Kristittyinä kasvaminen.....	21
7 POHDINTA.....	24

LÄHTEET.....	27
LIITTEET.....	30

1 JOHDANTO

Monissa Suomen evankelis-luterilaisissa seurakunnissa on sekakuoro tai muita aikuisille suunnattuja musiikkiryhmiä, mutta lapsikuoro on harvinaisempi ilmiö. Vuonna 2019 Suomen Kirkkomusiikkiliittoon (SKML) kuuluvissa seurakuntien musiikkiryhmissä oli 4689 aikuisjäsentä, mutta vain 571 lapsi- ja nuorisojäsentä. (SKML 2019) Nämä luvut eivät kuitenkaan ole täysin paikkansapitäviä, sillä kaikki seurakunnan musiikkiryhmät eivät kuulu SKML:ään. Sen sijaan muun kuin seurakunnan järjestämän lapsikuorotoiminnan piirissä on Suomessa lähes 3000 lasta ja nuorta. (Nuorten kuoroliitto 2016) Lasten ja nuorten kuoroja on vielä enemmän kuin Nuorten kuoroliiton tutkimus osoittaa, sillä Tilastokeskuksen teettämän vapaa-aikatutkimuksen (2017, 3.1) mukaan kuusi prosenttia 10-14-vuotiaista harrastaa kuorolaulua. Se tarkoittaa noin 16000 lasta kyseessä olevasta ikäryhmästä.

Lapsikuorotoiminta on yksi kirkon musiikkikasvatuksen kulmakivistä. Vuonna 1988 Piispainkokous hyväksyi virallisesti kirkon musiikkikasvatuksen tavoiteohjelman. Siinä annetaan seurakunnan musiikkikasvatukselle seuraava yleistavoite:

”Kirkon musiikkikasvatuksen tavoitteena on auttaa ihmistä ymmärtämään musiikin merkitys kirkossa, kokemaan musiikki tärkeäksi kasvulleen kristittyinä ja löytämään elämässään musiikillisen ilmaisun mahdollisuuksia.”

(Musiikkikasvatus seurakunnassa 1987, s.6)

Seurakunnan musiikkikasvatuksessa yhdistyvät sekä musiikkikasvatus että hengellinen kasvatus. Ne tukevat toisiaan siten, että työtä tehdään hengellisestä lähtökohdasta, mutta päämääränä on musiikillinen kehitys. (Lintunen, 2003, s.427-429) Seurakunnassa tapahtuva musiikkikasvatus pohjautuu luterilaiseen teologiaan, mutta sillä on joka tapauksessa samoja vaikutuksia ihmiseen kuin tietoisesti ilman kristillistä lähtökohtaa tehtävällä musiikkikasvatuksella. Toisaalta sen tehtävänä on opettaa musiikillisia tietoja ja taitoja, mutta samalla auttaa ymmärtämään musiikki Jumalan lahjana ja evankeliumin julistamisen välineenä. (Padatsu, 2014, s.5)

Olen toiminut kanttorin työssäni lapsikuoron johtajana kolmentoista vuoden ajan vuodesta 2009 lähtien. Näin ollen lähtökohta tutkimukselleni on omassa käytännön työssä ja sitä kautta syntyneessä kiinnostuksessa kuoroharrastuksen merkityksestä lapselle. Pyrin

tutkimuksessani tuomaan esille seurakunnan lapsikuorossa laulamisen vaikutusta lapseen. Pohdin esimerkiksi seuraavia kysymyksiä: Kuinka kokonaisvaltaisesti lapsikuoroharrastus vaikuttaa lapsen hyvinvointiin? Mitä osa-alueita lapsen kehityksessä erityisesti lapsikuorossa laulaminen vahvistaa? Voiko seurakunnan lapsikuoroon osallistuminen juurruttaa ihmisen jopa pysyvästi hengelliseen maaperään?

Tutkimukseni alkuluvuissa tarkastelen lisäksi lähdemateriaalin ja omien kokemusteni pohjalta lapsikuoron roolia ja merkitystä seurakunnassa sekä sitä, miten lapsikuorotoiminta seurakunnassa voidaan aloittaa. Tutkimus on laadullinen tapaustutkimus, jolla pyritään löytämään kokemusperäistä ja kuvailevaa tietoa tutkimuskysymysten selvittämiseksi. Havaintoni pohjautuvat aiheesta lukemaani kirjallisuuteen ja aiempiin tutkimuksiin sekä toteuttamaani puolistrukturoituun haastatteluun, jota varten haastattelin neljää eri-ikäistä nykyistä ja entistä Soinin seurakunnan lapsikuorolaista. Haastattelut toteutettiin yhdellä paikkakunnalla. Tutkimustuloksia peilaan aiempiin tutkimuksiin sekä käytännön kokemuksiini kanttorin työssä. Koska olen itse haastattelemieni kuorolaisten johtaja ja omat näkemykseni, historiani ja henkilösuhteeni haastateltuihin vaikuttavat tulkintoihini, tutkimus on lähtökohdaltaan myös subjektiivinen. Tutkimuksessa on myös autoetnografinen ulottuvuus, sillä omat kokemukseni ovat osa tutkimusaineistoa.

2 LAPSIKUORO SEURAKUNNASSA

2.1. Lapsikuoron rooli seurakunnassa

Kun aloitin työssäni keväällä 2009, ensimmäinen tavoitteeni oli perustaa pieneen maalaisseurakuntaan lapsikuoro. Ensimmäiset harjoitukset pidettiin syyskuussa 2009, ja siitä lähtien kuoro on ollut toiminnassa. Aloittaessani uutta toimintamuotoa mietin, mikä on lapsikuoron rooli seurakunnassa ja ketä varten se perustetaan. Seurakunta tietenkin toivoo, että kuoro palvelee esityksillään erilaisissa juhlissa ja jumalanpalveluksissa. Hämeenlinnalainen kanttori ja lapsikuorojen johtaja Ismo Savimäki toteaaakin Lapsi- ja nuorisokuoron johtajan ABC-kirjassa (Savimäki, 2017, s.10) ,että seurakunnan palvelutehtävä on hyvä lähtökohta kuoron olemassaololle ja näin se saa itselleen tehtävän ja tavoitteita, joita varten harjoitella.

Ei ole tavatonta myöskään se, että johtaja perustaa lapsikuoron osittain itseään varten, omaksi instrumentikseen. Jos johtaja on jostakin asiasta inspiroitunut ja innostunut, se innostaa myös kuorolaisia. (Savimäki, 2017, s.10) Lapsikuoron johtajalla täytyy olla myös aito kiinnostus työskennellä lasten kanssa, jotta yhteistyö toimii ja sekä kuorolaiset, että kuoronjohtaja voivat vapautuneesti osallistua harjoituksiin ja esiintymisiin. Kokemukseni ja kollegiaalisten keskusteluiden perusteella olen havainnut, että kaikki kanttorit eivät ole valmiita ottamaan lapsikuoroa vastuulleen. Johtajalla on hyvä olla visioita ja tavoitteita kuoron suhteen, mutta täytyy myös pitää huolta siitä, että laulajat pysyvät mukana ja motivoituneina.

Tärkeää on ajatella lapsikuoron olevan lasta varten. Kuoroon tulevat lapset haluavat laulaa, kehittyä, tulla hyväksytyksi ja kuulua joukkoon. Lapsen etu on otettava huomioon kaikessa kuoron toiminnassa; ohjelmiston valinnassa, harjoituksissa ja esiintymisissä. Seurakunnan lapsikuoron tehtävä on tarjota lapselle laulamisen ilon kokemus ja mielekäs tapa palvella seurakuntaa omilla lahjoillaan. (Koistinen, 2003, s.93)

Parhaimmillaan lapsikuoro elävöittää seurakunnan toimintaa ja antaa sekä laulajalle että kuulijalle yhteisöllisen kokemuksen. Kuoro ei ole vain esiintyjä ja avustaja, vaan yksi jumalanpalveluksen tai muun tilaisuuden toimijoista. Nicholsonin (2007) mukaan

vaikuttava sanoma voidaan antaa ilman musiikkia, mutta tekstiin lisätty melodia ja harmonia lisäävät sanoihin tunnetta, tarkoitusta ja voimaa. Joskus musiikin kautta esimerkiksi Raamatun tekstiin eläytyminen voi olla helpompaa kuin puheen kautta.

2.2 Lapsikuoron kokoaminen

Kun aloittaa lapsikuorotoiminnan, ei ole itsestäänselvyys, että laulajat löytävät heti paikalle. Sana 'kuoro' ei kerro oikeastaan lapselle tai lapsen vanhemmillekaan mitään, jos kuorokulttuuri ei ole liittynyt aiemmin hänen elämäänsä. Parempi keino on puhua laulamisesta. (Savimäki, 2017, s.19) Tehokkain kuoron mainostamistapa on mennä luvan kanssa vierailulle paikallisiin kouluihin ja laulattaa lapsia sekä kertoa kuoron toiminnasta. Näin sana 'kuoro' saa uuden merkityksen lapsen mielessä.

Ohjaajan innostuneisuus ja sitoutuneisuus vaikuttavat siihen, millainen lapsikuorosta muodostuu ja kuinka toiminta lähtee käyntiin. Yleensä lapsikuoro on kohdistettu alakouluikäisille eli noin 7-12-vuotiaille. Ikäskaala on laaja, joskus vielä edellä mainittua laajempikin, joten johtajan täytyy ottaa huomioon sekä pienemmät että isommat laulajat. Ohjelmiston täytyy olla riittävän helppoa pienille, mutta tarjota kohtuullisia haasteita myös isommille. Näin mielenkiinto säilyy ja laulajat pysyvät paremmin kuorossa. (Savimäki, 2017, s.15)

Vaikka kuoro toimii seurakunnan puitteissa, oman kokemukseni perusteella on suositeltavaa välillä laulaa muitakin kuin hengellisiä lauluja. Suosituimmiksi lauluiksi lapsikuorolaisten keskuudessa nousevat sellaiset laulut, joita on helppo laulaa, ja joissa oma sekä kuoron ääni kuulostaa parhaalta. Hengellisten laulujen lisäksi päivän hittejä ja lasten suosikkeja voi ottaa ohjelmistoon silloin tällöin, jos ne sopivat kuoron tyyliin. (Savimäki, 2017, s.112)

Näkyvyys on tärkeä osa kuoron imagoa ja sen houkuttelevuutta. Jo olemassa oleva kuoro voi esiintyä muuallakin kuin seurakunnan tiloissa ja tilaisuuksissa. Kiinnostavien videoiden tekeminen sosiaaliseen mediaan tai lehtihaastattelun antaminen paikallislehteen ovat hyviä keinoja lisätä mielenkiintoa kuoroa kohtaan. Jos johtaja huomaa jossakin taitavan, musiikista kiinnostuneen lapsen, on hyvä ottaa häneen kontakti heti paikan päällä ja kutsua

mukaan lapsikuorotoimintaan. Henkilökohtainen kontakti johtajan ja lapsen välillä on hyvä lähtökohta kuoroharrastuksen aloittamiselle. (Savimäki, 2017, s.23)

2.3 Onko seurakunta saamassa vai antamassa?

Seurakunnan lapsikuorossa lapsi tutustuu huomaamattaan seurakunnan toimintamuotoihin, kun kuoro harjoittelee lauluja erilaisia tilaisuuksia varten. Esiintymiset jumalanpalveluksissa tuovat jumalanpalveluselämää tutuksi ja samalla lapset voivat opetella esimerkiksi virsikirjan käyttöä. Yksi seurakunnan musiikkikasvatuksen tärkeimpiä tehtäviä onkin Tuovisen (2003, s.439) mukaan välittää kirkkomusiikin rikasta perintöä eteenpäin, mutta samalla olla tulkitsemassa ikivanhoja uskon opetuksia nykypäivään soveltuvalla kielellä ja tavalla.

Laulaminen, soittaminen ja samalla leikkiminen ovat lapselle luontevia tapoja ilmaista uskoa. Tämä toteutuu esimerkiksi perhemessussa, jossa lapsikuoro esittää laulun ja seurakuntalaiset voivat yhtyä siihen vaikkapa kertosäkeistön ja leikin avulla. Tätä kautta myös yhteisöllisyyden tunne vahvistuu. Yksi seurakunnan musiikkikasvatuksen, tässä tapauksessa lapsikuoron, erityinen näkökohta onkin yhteyden ja vuorovaikutuksen synnyttäminen seurakuntayhteisössä. (Tuovinen, 2003, s.438) Messussa läsnä oleva seurakunta voi kokea ja jakaa tunnetiloja musiikin välityksellä. Mukaansa tempaava lasten esittämä musiikki tarjoaa luontevan mahdollisuuden uskon ilmentämisen yhteisöllisille muodoille. (Tuovinen, 2003, s.438)

Ajat muuttuvat ja se näkyy myös seurakunnan toiminnassa. Aiempina vuosikymmeninä pyhäkoulu oli hyvin tärkeä seurakunnan toimintamuoto kouluikäisille lapsille. Erityisesti viimeisen kymmenen vuoden aikana sen asema on heikentynyt ja pyhäkouluja on yhä harvemmassa seurakunnassa. Samalla kotien kristillinen kasvatus on ohentunut eikä kaikissa kouluissakaan saa enää pitää esillä kristillisiä aiheita muuten kuin uskonnon tunnilla. (SILTA-lehti, 3.11.2021) On suuri rikkaus, jos seurakunnalla on tarjota syntyneeseen tyhjiöön lapsikuorotoimintaa. Siellä lapset saavat laulun ja leikin ohessa kuulla tärkeitä asioita Jumalasta ja Jeesuksesta sekä oppia kristillisiä arvoja.

Kun perheen lapsi aloittaa lapsikuoroharrastuksen, se tuo luonnollisesti samalla perheitä mukaan seurakuntayhteyteen. Kuoro sitouttaa lapsia ja perheitä aikataulujen, esiintymisten ja tapahtumien myötä ja parhaimmillaan he saavat tuntea kuuluvansa joukkoon, seurakuntayhteisöön. Lapset tuovat vanhempia ja isovanhempia kirkkoon ja lasten kautta myös heidän lähipiirinsä tutustuu kristilliseen sanomaan. (Padatsu, 2014, s. 9) Lapsista kasvaa ajallaan nuoria ja edelleen aikuisia, jolloin lapsuudessa saatu kristillinen kasvatus ja elämäntapa voivat olla heille merkityksellisiä myöhemmin elämässä. Nykyiset lapsikuorolaiset ovat mahdollisia tulevaisuuden kirkon jäseniä ja siirtävät kristillistä perintöä taas seuraavalle sukupolvelle.

3 LAPSIKUOROHARRASTUKSEN TOTEUTTAMINEN

3.1 Pedagoginen näkökulma

Pieni lapsi on luonnostaan musikaalinen ja ensimmäisenä laulun kehitysvaiheena on spontaani laulaminen. Jokeltelu ja yksittäisten äänten toistaminen on vauvalle ja taaperolle jokapäiväistä. Leikki-ikäisenä laulaminen alkaa olla niin sanottua jäljittelevää laulamista. Lapsi haluaa matkia ja toistaa uudelleen ja uudelleen oppimaansa ja kuulemaansa laulua. Ahosen (2014) mukaan tässä vaiheessa on vaarana, että lapsi alkaa jäljitellä myös ihailemansa laulajan ääntä, ja lapsen oma ääni jää toissijaiseksi. Sen takia olisikin hyvin tärkeää painottaa jo pienille lapsille, että oma ääni on arvokas ja sitä kannattaa käyttää. Kouluikään tullessa lapsen laulaminen kehittyy tonaaliseen laulamiseen, eli sävelpuhtaus ja rytmitaju kehittyvät huomattavasti. (Ahonen, 2014) Tässä ikävaiheessa on otollinen hetki aloittaa lapsikuoroharrastus.

Lapsikuorotoiminta vaihtelee paljon eri kuorojen välillä ja on usein vetäjänsä näköistä. Kuoro-opetus aloitetaan yleensä yksiaänisistä kappaleista, mikä on myöhemmässä vaiheessa moniäänisen laulun perusta. Kuoroharjoituksissa tehdään erilaisia lämmittely- ja hengitysharjoituksia sekä äänenavausharjoitteita, jotka luovat hyvät edellytykset yhtenäiselle ja puhtaalle laulamiselle. (Kiiski, 1995, s.6) Kun yksiaäninen laulu alkaa olla puhdasta, voidaan siirtyä kokeilemaan soolo-tutti -lauluja ja moniäänisyyttä ensin kaanonien avulla, myöhemmin useammalla äänellä alkaen kaksiaänisyydestä. Kiiskan mukaan moniäänisyyteen ei kannata siirtyä ennen kuin yksiaäninen laulu soi puhtaasti. Jotkut kuoronjohtajat opettavat lapsikuoroansa niin sanotulla korvakuulomenetelmällä, mutta olisi tärkeää kehittää myös kuorolaisten nuotinlukutaitoja ikätason mukaisesti. (Kiiski, 1995, s.6)

Lapsikuoroa opettaessa tulisi keskittyä laulamisen rentouteen, oikeanlaiseen hengitykseen sekä vapaaseen äänenkäyttöön. Lapsen ei tarvitse laulaa yhtä laajalla äänialalla tai voimakkaasti kuin aikuinen, sillä ne ominaisuudet kehittyvät kyllä myöhemmin hengityselimistön kehittymisen sekä laulunopetuksen myötä. Tärkeintä on, että lapsi saa nauttia laulamisesta. Jotta kuoroharrastus ja laulaminen pysyisivät mielekkäänä, kuoronjohtajan kannattaa kiinnittää huomiota laulujen sävelkorkeuksiin sekä jokaisen

lapsen taitotasoon. Liian vaikeiden laulujen tai stemmojen laulaminen voi turhauttaa ja jatkuvasti äänialan ääri rajoilla kulkevat melodiat väsyttävät sekä laulajan että kuulijat. (Kiiski, 1995, s.7)

3.2. Lapsikuorolainen osana yhteisöä

Lapsikuoroharrastuksen yksi tärkeä funktio on ehdottomasti myös sosiaalisten taitojen kartuttaminen. Minkä tahansa harrastusryhmän ohjaajan toiminta ja ryhmän toimintakulttuuri vaikuttavat siihen, millainen mahdollisuus lapsilla tai nuorilla on liittyä harrastukseen, esimerkiksi lapsikuoroon. Ohjaaja voi vaikuttaa omalla toiminnallaan siihen, miten ryhmästä löytää kavereita, miten ryhmässä suhtaudutaan toisiin, miten uudet jäsenet otetaan mukaan ja miten ryhmäytyminen ja tiimityöskentely tapahtuu. Lapsi oppii oman ilmaisun lisäksi myös muiden ilmaisun kunnioittamista. Opetus- ja kulttuuriministeriön raportissa (2017) todetaan, että lapselle ja nuorelle on tärkeää tuntea yhteenkuuluvuutta oman ikäisten kanssa myös harrastuksissa. (OKM:n raportti, s.34, 36) Seurakunnan lapsikuorotoiminta voi toimia yhtenä yhteenkuuluvuuden mahdollistajana lapselle. Yhteenkuuluvuutta voi vahvistaa hankkimalla kuorolle esimerkiksi kuorovaatteet tai -asusteet ja järjestämällä vapaamuotoisia leiripäiviä ja retkiä.

4 LAPSIKUORON MERKITYS YKSILÖLLE

4.1 Hyvinvointivaikutus

Opetus- ja kulttuuriministeriön raportissa (OKM:n raportti, 2017) korostetaan sitä, että jokaisella lapsella ja nuorella tulisi olla mahdollisuus mieleiseen harrastukseen, sillä harrastukset ovat keskeinen osa lasten ja nuorten elämää. Ne mahdollistavat kasvotusten tapahtuvan sosiaalisen vuorovaikutuksen vapaa-ajalla. Harrastukset kehittävät myös lapsen ja nuoren itseilmaisua sekä tarjoavat monipuolista ja innostavaa toimintaa. Parhaimmillaan lapsikuoro on kaikkea tätä. Lapset voivat rennossa ilmapiirissä toteuttaa itseään ja kehittää omia musiikillisia taitojaan sekä olla toisten laulamista ja musiikista kiinnostuneiden kanssa yhdessä.

Lapsikuorossa yhdistyvät kaverisuhteiden vaaliminen, itsensä kehittäminen, omien vahvuuksien löytäminen sekä vuorovaikutus aikuisen kanssa. Tällaisen harrastuksen parissa lapsella ja nuorella on mahdollisuus käyttää vapaa-aikaansa mielekkäästi. Mieluisa harrastus voi olla sekä syrjäytymistä ehkäisevää että myös keino auttaa jo syrjäytymisvaarassa olevia lapsia ja nuoria. Harrastuksessa jokaisen täytyy tuntea itsensä tervetulleeksi, ilmapiiriin tulee olla turvallinen ja hyväksyvä. (OKM:n raportti, s.9, 28, 35) Alakouluikäisillä harrastamiseen liittyy vanhempien rooli esimerkiksi kannustamisessa ja lapsen vahvuuksien tukemisessa.

Lastenpsykiatri Matti Kaivosoja toteaa (Vähäsarja, 2017), että lapsen ja nuoren perustarpeet eivät juuri ole muuttuneet, vaikka aikakausi on monella tapaa erilainen kuin ennen: lapsi tarvitsee huolenpitoa, johonkin kuulumista ja mahdollisuuksia samaistua ja onnistua. Tämä on lastensuojelun näkökulmastakin suojaava tekijä. Harrastuksesta saadut positiiviset kokemukset vaikuttavat myönteisesti lapsen kehitykseen ja myöhempään elämään. (Vähäsarja, 2017)

Psykologi Marie Rautavan mielestä perheessä on hyvä pohtia harrastuksen merkitystä lapsen elämässä ja auttaa lasta löytämään häntä kiinnostavia asioita. (Lahti, 2019) Paikkakunnilla on eroja harrastusvalikoiman suhteen, ja vanhemmat voivat pohtia lapsen kanssa saatavilla olevia vaihtoehtoja. Lapsikuorossa voi kehittyä ja saada onnistumisen

kokemuksia. Taitojen karttumisen parantaa itsetuntoa, itseluottamusta ja elämänhallintaa. Kuoroharrastuksen kautta lapsella on mahdollisuus oppia myös sitoutumista, sinnikkyyttä, rohkeutta, vastuullisuutta ja sääntöjen noudattamista sekä sosiaalisia taitoja. Kuorossa voi solmia merkityksellisiä kaverisuhteita. Joskus koulussa lapsi voi jäädä porukan ulkopuolelle, mutta harrastuksen parissa hän voi kokea yhteenkuuluvaisuuden ja arvostuksen tunnetta. (Häikiö, 2021)

Lapsena aloitettu musiikkiharrastus parantaa tutkimuksen (Milovanov & Tervaniemi, 2011) mukaan keskittymiskykyä sekä helpottaa muun muassa vieraiden kielten oppimista ja matemaattista hahmotuskykyä. Ryhmässä tapahtuvan musisoinnin, esimerkiksi lapsikuorossa laulamisen, on huomattu parantavan lapsen tarkkaavaisuutta, sillä lapsi joutuu laulaessaan jakamaan omaa tarkkaavaisuuttaan jatkuvasti muiden kuorolaisten ja kuoronjohtajan toiminnan kesken. (Huotilainen, 2012, s.106) Louhivuoren ja Salmisen (2005, s.13-14) mukaan kuorolaiset kokevat voimakkaita tunne-elämyksiä ja rauhallisuuden tunnetta laulaessaan. Kuorolaulun koetaan vähentävän myös stressiä ja negatiivisia ajatuksia.

4.2 Hengellistä pääomaa

Seurakunnan lapsikuorossa laulaminen jossakin lapsuuden vaiheessa edesauttaa kristillisyyden ilmenemistä myöhemmin elämässä. Kohtaamisen Kirkko on todennut mietinnössään (Kirkkohallitus, 2014), että kristillisen kasvatuksen puute lapsuudessa johtaa hyvin todennäköisesti irrallisuuteen suhteessa kristinuskoon. Erittäin tärkeitä vuosia kristillisen kasvatuksen saamiselle ovat rippikouluikää edeltävät ikävuodet kymmenestä neljääntoista. Ne ovat myös vuosia, jolloin lapsi voi olla mukana seurakunnan lapsikuorossa. Samassa raportissa mainitaan, että jos ihminen on lapsuudessaan saanut kristillistä kasvatusta joko kotona tai kodin ulkopuolella, vähintään kerran viikossa rukoileminen oli noin kolme kertaa todennäköisempää vielä aikuisenakin verrattuna niihin, jotka eivät olleet saaneet kristillistä kasvatusta.

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon lanseeraama Polku-toimintamalli pyrkii ohjaamaan seurakuntaa niin, että ihmisellä olisi jokaisena ikäkautena mahdollisuus elää kristittyinä

seurakunnan yhteydessä. (Polku, 2020) Lapsikuorossa mukana oleminen tiivistää alakouluikäisen lapsen yhteyttä omaan seurakuntaan ja toimii ikään kuin siltana seurakunnan varhaiskasvatuksen ja rippikoulun välillä. Lapsikuoro esiintyy usein jumalanpalveluksissa ja muissa hengellisissä tilaisuuksissa. Niissä lapsi voi saada tärkeitä oppeja kristityn elämästä ja Jumalan sanasta eli Raamatusta. Kun kirkon oven avaa lapsena usein, kynnyksen avaamiseen on matalalla myös aikuisena.

5 TUTKIMUSASETELMA

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on kartoittaa Soinin seurakunnan lapsikuorolaisten kokemuksia kuoroharrastuksen vaikutuksista hyvinvointiin, kehitykseen sekä kristillisyyteen omassa elämässään. Tutkimuksen painopiste on kuorolaisten omilla mielipiteillä ja tuntemuksilla.

5.1 Tutkimusmenetelmä

Kyseessä on tapaustutkimus, jonka kohteena on pienen maalaisseurakunnan noin 15-henkinen lapsikuoro. Olen kerännyt aineistoa teemahaastatteluilla eli puolistrukturoiduilla haastatteluilla, jotka korostavat vastaajien omia kokemuksia. Teemahaastatteluissa ei kysytä kaikilta haastateltavilta täysin samoja kysymyksiä samassa järjestyksessä, vaan haastattelu etenee osittain spontaanisti valitun teeman ympärillä. (Hirsjärvi & Hurme, 2000, s.47) Valitsin tämän menetelmän sen joustavuuden vuoksi. Tällä menetelmällä sain myös syvällisempiä vastauksia, kuin mitä olisin saanut esimerkiksi strukturoidulla haastattelulla, jossa täytetään kyselylomake. Hirsjärven ja Hurmeen (2000) mukaan puolistrukturoitu haastattelu antaa vastaajalle paremmat mahdollisuudet kuvailla omia kokemuksiaan. Pelkkä kyselylomakkeen täyttäminen ei heidän mukaansa tavoita vastaajan ajatusmaailman olennaisimpia puolia, kuten oman mielipiteen ilmaisua ja tuntemusten yksityiskohtaista kuvailua, jotka ovat käyttämässäni tutkimusmenetelmässä avainasemassa.

5.2 Toteutus

Haastattelin tutkimuksessani neljää nykyistä ja entistä 11-20-vuotiasta Soinin seurakunnan lapsikuorolaista. Haastateltavia valitessani pyrin löytämään mahdollisimman erilaisen musiikki- ja perhetaustan omaavia kuorolaisia. En valinnut myöskään kovin nuoria henkilöitä haastateltaviksi, koska heille ei ole vielä kertynyt niin laajasti kokemuksia kuorolauluharrastuksesta ja sen vaikutuksista elämään. Toteutin haastattelut

yksilöhaastatteluina maalisi- ja huhtikuun aikana vuonna 2022. Haastattelupaikaksi valikoitui kahden haastateltavan osalta kuorolaisille tuttu ja kotoisa seurakuntasali, jossa kuoroharjoituksetkin on pidetty ja pidetään edelleen. Yhden tutkimushaastatteluun osallistuneen kanssa tapasimme tutun huoltoaseman rauhaisassa nurkkapöydässä ja yksi haastattelu toteutettiin aikataulusyistä etäyhteyksien avulla. Pysin tekemään tilanteesta haastateltaville helpon ja rennon, jotta saisin luotua mahdollisimman hyvät puitteet aidoille ja rehellisille vastauksille. Tärkeää oli myös huomioida, että paikalla tai lähettyvillä ei ollut muita henkilöitä häiritsemässä haastattelun kulkua tai vaikuttamassa vastauksiin. Haastateltavat saivat haastattelun teemasta tiedon etukäteen, mutta kysymykset esitin vasta haastattelutilanteessa. Aluksi kyselin heiltä tietoja muun muassa muusta harrastuneisuudesta musiikin parissa sekä kodin kristillisyydestä.

Taustatietoja saatuani etenin haastattelussa vaiheeseen, jossa haastateltavat saivat kertoa osittain vapaasti ja osittain esittämieni kysymysten avulla asioita, jotka ovat vaikuttaneet lapsikuoroharrastuksen aloittamiseen sekä kokemuksia kuoroharrastuksen vaikutuksista kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin. Haastattelut kestivät keskimäärin viisitoista minuuttia ja pysyivät mielestäni hyvin rajatussa teemassa. Äänitin haastattelut ja litteroin ne lähes sanasta sanaan. Näin niitä oli helpompi vertailla ja analysoida.

5.3 Analyysimenetelmä

Keskityin haastatteluissa käsittelemään lapsikuoron vaikutusta lapsen hyvinvointiin ja kehitykseen. Jaottelin tutkimusaineiston neljännen luvun alaotsikoiden mukaisesti lapsikuoroharrastuksen toteuttamiseen, hyvinvointivaikutuksiin sekä hengelliseen antiin. Käytin tutkimusaineiston analyysiin teemoittelua, joka on yksi laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmistä. (Kallinen & Kinnunen, n.d.) Sen avulla sain nostettua esiin tutkimusongelman kannalta keskeisiä asiakokonaisuuksia ja tyypillisiä piirteitä. Teemoittelun havainnollistamiseksi tutkimusraportissa on sitaatteja tutkimusaineistosta.

5.4 Tutkimuksen luotettavuus ja tutkijan rooli

Puolistrukturoitu teemahaastattelu asettaa omat haasteensa tutkimuksen luotettavuudelle, sillä tutkija vaikuttaa osittain itse saataviin tutkimustuloksiin tehdessään haastatteluista omia tulkintoja. (Hirsjärvi & Hurme, 2000) Haastatteluiden huolellinen litterointi edesauttaa tutkimuksen luotettavuutta, kun mahdolliset tulkintavirheet jäävät pois. Haastateltaville, erityisesti pienille lapsille, on myös hyvä selventää kaikki haastattelussa käytettävät termit, jotta vältetään väärinymmärryksiä.

Tämän tutkimuksen toteutusta ja luotettavuutta parantaa se, että olen tutkijana haastateltaville tuttu. Haastateltavat eivät ujostele haastattelijaa ja pystyvät olemaan tilanteessa rentoina. Toisaalta haastattelijan tuttuus saattaa olla haaste luotettavuudelle, sillä erityisesti kielteisiä näkemyksiä voi olla vaikea tuoda esille. Pysin kuitenkin korostamaan haastateltaville, että he vastaisivat mahdollisimman totuudenmukaisesti kaikkiin kysymyksiin, eivätkä anna minun entisenä tai nykyisenä kuoronjohtajana vaikuttaa vastauksiin. Täsmensin heille haastattelutilanteessa myös negatiivisten kokemusten ja mielipiteiden ilmaisun luvallisuutta. Tällä tavoin pyrin vähentämään mahdollisuutta vastata minua miellyttävällä tavalla.

5.5 Tutkimusetiikka

Hirsjärvi ja Hurme (2000) pitävät yhtenä teemahaastattelun tärkeimpänä eettisenä periaatteena riittävään informaatioon perustuvan luottamuksen syntymistä. Haastateltavilla täytyy olla asianmukainen tieto haastattelun aiheesta, minkä pohjalta heillä on mahdollisuus lupautua tai kieltäytyä haastateltavaksi lähtemisestä. Tämän seikan olen ottanut hyvissä ajoin huomioon kysyessäni henkilöitä tutkimukseeni. Jotta tutkimusaineisto pysyy anonyyminä, olen muuttanut kaikkien haastateltavien nimet.

5.6 Haastateltavien taustatiedot

Kaikki haastateltavat ovat parhaillaan tai ovat olleet aiemmin Soinin seurakunnan lapsikuorossa. Kuorossa ei ole koko sen olemassaolon aikana ollut kuin kaksi poikalaulajaa, joten kaikki haastateltavat ovat tyttöjä. Saadakseni haastatteluissa esille mahdollisimman paljon eri näkökulmia lapsikuoron merkityksestä kuorolaisen elämään, valitsin haastateltaviksi eri ikäisiä lapsia ja nuoria. Haastateltavat ovat iältään 11-20-vuotiaita.

Ensimmäisenä haastattelin 11-vuotiasta Emiliaa (nimet muutettu). Hän aloitti lapsikuorossa laulamisen ensimmäisellä luokalla 7-vuotiaana eli on tällä hetkellä laulanut kuorossa noin viisi vuotta. Hänellä oli aiempaa musiikillista harrastuneisuutta jo ennen lapsikuoroon liittymistä. Vanhemmat olivat vieneet häntä muskariin taaperoikäisestä lähtien sekä pianotunneille 5-vuotiaasta lähtien. Sen sijaan seurakunta ja kirkko eivät olleet tuttuja ennestään.

Toinen haastateltava oli 12-vuotias Emmi. Hän aloitti lapsikuoroharrastuksen myös ensimmäisellä luokalla 6-vuotiaana. Hän jättäytyi kuorosta pois viime keväänä 11-vuotiaana, joten kuorovuosia kertyi viisi. Emmillä ei ollut musiikin kuuntelemisen lisäksi muita musiikkiharrastuksia ennen lapsikuoroa, mutta Emmin perhe oli ja on edelleen aktiivinen seurakunnassa. Kirkko ja seurakunnan toiminta oli tullut Emmille tutuksi jo vauvaikäisestä lähtien.

Kolmas haastateltavani oli 19-vuotias Iida. Hän on lapsikuorossa pisimpään mukana ollut tyttö. Kuorotaival alkoi ensimmäisellä luokalla 7-vuotiaana ja kuorosta hän jäi pois vasta 14-vuotiaana seitsemännen luokan jälkeen. Iida on erityisen lahjakas laulaja, joka osallistui kuorovuosinaan The Voice Kids -kilpailuun. Hän harrasti samanaikaisesti myös pianonsoittoa sekä osallistui koulun bänditoimintaan. Seurakunta oli tuttu pyhäkoulusta ja päiväkerhosta.

Viimeisenä haastattelin 20-vuotiasta Annia, joka oli yksi Soinin seurakunnan lapsikuoron ensimmäisistä jäsenistä, kun kuoro perustettiin syyskuussa 2009. Anni oli mukana kuorossa 7-vuotiaasta 13-vuotiaaksi asti. Myös Anni harrasti vapaa-ajallaan muutakin musiikkia, muun muassa pianonsoittoa. Seurakunta oli hänelle aiemmin tuttu päiväkerhoajoilta.

6 HAASTATTELUTUTKIMUKSEN TULOKSET

6.1 Lapsikuoroharrastuksen aloittaminen

Haastatteluun osallistuneita tyttöjä yhdistää lopulta melko moni asia. Kaikki heistä kertoivat liittyneensä lapsikuoroon 6-7 -vuotiaana. Vastauksissa tuli esille myös yhteneväisesti se, että kavereiden merkitys oli suuri kuoroon liittymisen kannalta. Kaikki olivat kuulleet kuorosta kavereiltaan ja heidän kanssaan oli helppo mennä ensimmäisiin kuoroharjoituksiin.

Mulla ei ollu kuorossa ennestään tuttuja, mutta sitte ku mä tuln kuoroon niin yhtä aikaa tuli monta mun kaveria. Oon saanu kuorosta myös uusia kavereita, joitten kans en koulussa ollu niin paljon. (Emilia)

Mun siskot oli jo aiemmin kuorossa, niitten kans oli helppo tulla. Sain kuorosta monta uutta kaveria ja vaikka jotkut on muuttanu jo toiselle paikkakunnalle, niin ollaan vieläkin yhteydessä esimerkiks snäpissä ja muutenkin. (Emmi)

Myös perheen, erityisesti äidin, kannustus edesauttoi kuoroharrastuksen aloittamista. Äidit olivat olleet aktiivisia lapsikuoroon liittyvän tiedon etsimisessä.

Luulen, että äiti oli kuullu tai nähny jostain tietoa kuoron alkamisesta ja toi mut ekaa kertaa harjoituksiin. Äiti oli myös yleensä aina mukana esiintymisissä ja videoi kuoron lauluja. Sit koululla oli ehkä myös tiedote lapsikuorosta ilmoitustaululla. Sekin houkutteli aloittamaan kuoron. (Iida)

Perhe on auttanut kuoroharrastusta sillee että ne on kuskannu autolla mua harjoituksiin kun asutaan niin kaukana keskustasta. Sitte ne on ollu aina kattomassa esiintymisiä ja ollu mukana perhekerkossa, missä lapsikuoro on laulanut. Iskä on myös videoinu monta perhekerkkoa ja niitä on kiva kattoa jälkeen päin. (Emmi)

Se oli kiva, että kotona äiti ja isä kuunteli aina millaisia lauluja kuorossa oli laulettu sillä kerralla. Ja aina kun oli esiintyminen, niin vanhemmat ja isovanhemmat tuli kattomaan. (Anni)

Laulujen oppimisessa on varsinkin pienempänä auttanut se, että äiti osasi soittaa pianoa ja harjoitteli niitä mun kans kotona. Joskus kuuntelin Youtubesta, mutta se on vähän huono, kun ne voi olla siellä eri korkeudelta ja erilaisilla laulettu ku kuorossa. (Emilia)

Kolme neljästä haastateltavasta kertoi hänellä olleen musiikkiharrastuksia jo ennen lapsikuoroon liittymistä. Emilia oli aloittanut laulamisen jo taaperoikäisenä paikallisen musiikkiopiston järjestämässä musiikkileikkikoulussa. Kun siellä tuli ikäraja vastaan, hän kertoi äitinsä löytäneen seurakunnan nettisivuilta tietoa lapsikuorosta, johon Emilia siirtyikin heti musiikkileikkikoulun lopetettuaan. Kaikilla näillä kolmella aiemmin musiikkia harrastaneella oli pianonsoittotaustaa, joka jatkui myös koko lapsikuoroajan. Nyt jo kuorosta pois jääneet ja aikuistuneet lida ja Anni kertoivat tapailleensa kuoron lauluja myös kotona pianon kanssa aina kuoroharjoitusten välissä. He kokivat tämän kehittäneen heidän laulunsäestystaitoaan sekä nopeuttaneen kuoron laulujen oppimista.

Osasin soittaa jo pianoa, kun tulin kuoroon. Aloitin pianonsoiton 5-vuotiaana musiikkiopistossa. Olin sitte myös muskarissa pienenä, mutta siellä oli joku ikäraja, että ei voinu mennä sinne enää koululaisena, ni äiti tiesi sitte tästä kuorosta ja tulin tänne heti kun lopetin muskarin. (Emilia)

Kävin pianotunneilla koko kuoroajan. Aloitin sen just yhtä aikaa kuoron kans. Oon säestänyt itteäni kotona ja harjoitellut. Se on paljon kivempi harjoitella säestyksen kans. (lida)

Mä harrastin kuoron lisäksi pianonsoittoa kansalaisopistossa koko kuorossaoloajan ja sitte kävin myös koulun musiikkikerhoissa. (Anni)

6.2. Lapsikuoroharrastus henkisen hyvinvoinnin edistäjänä

Lapsikuoroharrastuksen henkistä hyvinvointia edistävä vaikutus mainittiin jokaisessa haastattelussa. Haastateltavat kertoivat, että kuoron yhteinen onnistuminen ja hienolta kuulostava sointi saivat olon tuntumaan ylpeältä ja taitavalta.

Lapsikuorossa ei koskaan sanottu kenellekään 'ei' ja kaikki hyväksyttiin omine taitoineen. Jokainen sai halutessaan kokeilla esimerkiksi soololaulua tai rytmisoitinta, mutta toisaalta ketään ei pakotettu näihin juttuihin. Kuorossa oli aina positiivinen meininki. (Anni)

Kuorossa sai olla oma itsensä ja sai tuoda omaa osaamistaan esille. Ikinä ei tullut tunne, että joku olisi jätetty ulkopuolelle. Jos joku lauloi tai soitti väärin, ei tullut sellanen olo, että nyt se mokasi, vaan kaikki tehtiin yhdessä ja onnistumiset ja epäonnistumiset oli myös yhteisiä. Halusin hyväksyä kaikki erilaisina ja sain myös ite hyväksyntää. Sit joskus oli kiva, kun sain niinku kuoron ulkopuolella kuoronjohtajalta kutsun tulla laulamaan johonkin tilaisuuteen yksinlaulua. (Iida)

Kuorossa mun itsetunto on parantunut tosi paljon, kun on saanut hyvää palautetta perheeltä ja muilta ketkä on ollu kuuntelemassa. Se tuntui kivalta, kun onnistuttiin jossain vaikeassa laulussa koko kuoron kans hyvin. Jos en olis tullut kuoroon, en varmasti osais niin hyvin laulaa enkä olis niin rohkea. (Emmi)

Keskustellessani haastateltavien kanssa kuoroharrastuksen psyykkisistä vaikutuksista, esille tuli yhdessä laulamisen aikaansaama kokonaisvaltainen hyvän olon tunne ja laulamisen mieltä rentouttava vaikutus.

Välillä kun piti lähteä kuoroharkkoihin, niin tuntui ettei millään jaksais lähteä, mutta sit ku sä vaan menit sinne ni tuli sellanen mieli, että kannatti lähteä. Ja sitte joskus, ku on ollu vaikka rankka päivä tai huono mieli niin kuorossa ne unohtuu ja menee pois mielestä ja on hyvä mieli monta päivää. (Emilia)

Tuntuu, että kuorolaulu ja laulaminen yleensäkin on ollu tosi isossa osassa mun mielenterveyden ylläpitämisessä. Jos on esimerkiksi vaikeaa tai vaikka ois ihan ok olokin, niin laulaminen helpottaa oloa. Laulaminen on tosi terapeutista, en kyllä pystyis olla ilman laulamista. Välillä tuntuu, että muut ei voi ymmärtää, miten voimakkaasti koen laulamisen. Oon erityisherkkä ja koen myös toisten laulajien tunteita vahvasti. Tää tulee esille, jos katon vaikka The Voice of Finland-ohjelmaa. (Iida)

Kuoroharjoitusten jälkeen olo oli aina tosi energinen ja teki mieli juosta ja olla iloinen. (Emmi)

6.3 Laulaminen on fyysinen tapahtuma

Vaikka haastattelujen perusteella voidaan nähdä, että kuorossa laulaminen vaikuttaa pääosin psyykkiseen hyvinvointiin, ovat fyysiset vaikutukset kiistattomia. Emilia kertoi tunteneensa kansan kielellä sanottuna ' kylmiä väreitä ' onnistuessaan yksin tai yhdessä kuoron kanssa.

Laulaminen tuntuu värinä keuhkoissa ja rinnassa. Välillä kuorossa laulaessa tulee kylmiä väreitä, kun tuntuu ja kuulostaa niin hyvältä. (Emilia)

Laulaminen vaatii kehon oikeaoppista käyttöä tuntuakseen ja kuulostaakseen hyvältä. Kaksi tyttöä mainitsi asiasta haastattelussa.

Laulaminen on tullut helpommaksi, kun on laulanut niin paljon ja oppinut käyttämään omaa kehoa laulamissa paremmin. (Anni)

Laulut oli joskus vähän liian korkeita. Sillon yritin vaan keskittyä olemaan rentona ja pitämään kuoronjohtajan opetuksen mukaan suuta ja silmiä isolla. Välillä liian matalalle menevät laulut oli vaikeita, kun ei osannut käyttää ääntä oikein. (Emmi)

Joskus laulaessa kehossa saattaa ilmetä ei-toivottuja fyysisiä reaktioita. Haastatteluissa esiintymisjännitys tuli esille lähes kaikkien vastauksissa.

Esiintymisjännitys on yleensä positiivinen asia, mutta joskus esimerkiksi esiintymisessä soolo-osuutta laulaessa jännitti niin paljon, että ääni särkyi ja siitä jäi pitkäksi aikaa huono fiilis. (Anni)

Esiintymiset jännittää aika paljon ja kun nykyään ne kuvataan melkein aina Facebookiin, niin se jännittää vielä enemmän. Joskus jännittää niin paljon, että tekee jonkun virheen laulaessa vaikka on osannut sen ihan hyvin

harjoituksissa. Se harmittaa aika paljon ja aiheuttaa punastumista ja nolostumisen tunnetta. (Emilia)

Jännittäminen tuntuu kropassa, erityisesti vatsassa. Pienempänä jännittäminen oli kovempaa, mutta kokemuksen kautta on oppinut hallitsemaan ja käsittelemään jännitystä. Ääni vaan herkästi alkaa tärisemään jännittäessä. Vähän aikaa sitten esitin yksilaulua läheiseni hautajaisissa, ja se oli tosi jännittävä ja kova paikka, mutta pystyin kokoamaan itseni ja se meni hyvin. Lapsikuoro on kasvattanu mua tälläisiin tilanteisiin ja sain itsestäni esille sellasen esiintyjä-minän. (Iida)

6.4 Sosiaalisten taitojen oppiminen

Sosiaalisten taitojen oppiminen on yksi lapsikuoroharrastuksen tärkeimmistä funktioista. Englantilaisessa tutkimuksessa (Pearce ym., 2015) erilaisia harrastusryhmiä vertaillaessa havaittiin, että kuorolaulajat ryhmäytyivät muita vertailuryhmiä nopeammin. Tutkimuksessa saatiin selville, että yhdessä tuotettu musiikki loi positiivisia ajatuksia ryhmästä ja sen jäsenistä, vaikka he olivat toisilleen ennestään tuntemattomia. Harjoituksen aikana kuororyhmän jäsenet kokivat enemmän positiivisia tunteita muihin ryhmiin verrattuna. Toisten huomioiminen ja epäitsekkyys näyttäytyvät erityisen tärkeinä taitoina kuorolaulua harrastaessa. Nämä aiheet tulivat esille haastatteluissakin.

Kuorossa on oppinut tekemään yhteistyötä ja ottamaan erilaiset ja eri-ikäiset huomioon. Kun joskus pienempänä en muistanut laulun sanoja niin isommat näytti mallia niin muistin paremmin. Isompana tuntui kivalta, kun sai olla esimerkkinä pienemmille. (Emmi)

Kuoroharrastus on opettanu ottamaan toisia enemmän huomioon. Ei voi aina ajatella vaan itseä. Jos esimerkiksi valitaan solisteja, ni ei voi aina saada ite laulaa. Täytyy iloita myös toisen puolesta, jos se saa laulaa sooloa. (Emilia)

Mä olin kuorossa tosi kauan ja olin pitkään vanhimpana. Halusin näyttää esimerkkiä ja olla roolimallina pienemmille. Joillekin kuoro voi olla vaan yks

harrastus muiden joukossa eikä niin tärkeä juttu. Siinäkin pitää asettua toisen asemaan. Kuorossa kehittyi myös kärsivällisyys, kun mukana oli pieniäkin ja ne täytyi erityisesti ottaa huomioon. Oli monen tasoisia laulajia ja eri taustoista. (Iida)

Yhessä laulaminen ja kaverit oli kuorossa parasta. Keskiviikko oli aina niin kiva päivä, kun sai nähdä edes yhtenä päivänä viikossa kaikkia kavereita. Koulussaki niitä näki joskus, mutta ei niin paljon ja läheltä. (Anni)

Kaverisuhteiden muodostumisen lisäksi koettiin haastattelututkimukseni mukaan tärkeäksi kaikki varsinaisesta kuorolaulusta poikkeavat tapahtumat, leiripäivät, retket ja palkkiot. Ne ovat erityisen tärkeitä motivaation ylläpitäjiä.

Kuoron retket oli kivoimpia, kun niihin sai lähteä joskus kesken koulupäivän ja yleensä mentiin jonnekki kivaan puistoon ja syömään. Sitte oli kivaa sekin, että vaikka kuoroharkoissa enimmäkseen laulettiin ni välillä mentiin varsinkin syksyllä ja keväällä ulos leikkimään. Sen jälkeen jaksoi taas paremmin keskittyä laulamiseen. (Emmi)

Kuoron retket ja päättäjäiset on ollu mieleenpainuvimpia juttuja. Sit pienempänä oli aina kivaa, ku oli se laskiaistapahtuma, minkä kuorolaiset ja vanhemmat järjesti ni sitä aina ootettiin tosi paljon. (Emilia)

6.5 Kristittyinä kasvaminen

Haastatteluissa tuli melko vahvasti ilmi, että kuorolaisia ei ole millään tavalla haitannut se, että kyseessä oleva kuoro toimii seurakunnan alaisuudessa. Päinvastoin seurakunta ja sen toiminta tuntui kaikille turvalliselta ja hyvältä paikalta harrastaa.

Olin ollu pienempänä seurakunnan pyhäkoulussa ja päiväkerhossa ja kun tuli lapsikuoro, niin tuntui siistiltä että oli sit niinku seurakunta ja musiikki samassa paketissa. Olin tosi innostunut. (Iida)

Se, että lapsikuoro on seurakunnan kuoro, ei haittaa mua yhtään. Kiva vaan että saa laulaa. (Emilia)

Kaikki laulut mitä me laulettiin kuorossa, oli yleensä hengellisiä, mutta en koe, että uskontoa ois ollut mitenkään liikaa tai sitä ois tyrkytetty. Uskonto ikään kuin kulki matkassa koko ajan ja sitä oli sopivassa suhteessa harjoituksissa ja esiintymisissä. (Anni)

Haastatellut kertoivat oppineensa Raamatusta ja muista hengellisistä asioista enemmän, kuin jos he eivät olisi olleet lapsikuorossa mukana.

Joskus pienempänä, kun en vielä tiennyt, että mitä esimerkiksi Jeesuksen ylösnousemus tarkoittaa, niin se auttoi, ku kuoronjohtaja selitti asian helpolla tavalla ku laulettiin jotain pääsiäisaiheisia lauluja. Oli mukavempi laulaa, kun tiesi mitä se tarkoittaa. Aikasemmin mä luulin, että Jeesus ja Jumala on sama, mutta nyt lapsikuorossa olon takia tiään että ne on vähän niinku eri asia että Jeesus on Jumalan poika. (Emilia)

Laulujen avulla on ollut kiva oppia samalla Raamatun kertomuksia ja muita asioita. Perhekirkoissa virsikirjan käytön oppiminen on ollu hyvä taito. (Emmi)

Lapsikuorossa on ollu hyvää sekin, että kirkkovoosi on tullu tutuks ja tietää just että millon ja miks jotaki juhlaa vietetään. Ja sit erilaiset Raamatun kertomukset. (Iida)

Todella tärkeitä ja rohkaisevia oman työni mielekkyyden ja seurakunnan toiminnan tarkoituksen kannalta ovat haastateltavien mietteet siitä, miten seurakunnan lapsikuorossa mukana oleminen on vaikuttanut heidän suhtautumiseensa hengellisiin asioihin ja miten se näkyy heidän elämässään.

Kuoron lopetettuani oon käyny kattomassa lapsikuoron esityksiä ja ollu mukana seurakunnan lasten ja nuorten tapahtumissa. Luulen, että seurakunta ja kirkko on mulle tärkeitä myös aikuisena. (Emmi)

Uskonnollisuus tuntuu tärkeältä ja tutulta. Meen varmasti isompanakin kirkkoon ainakin isoina juhlapyhinä niin ku esimerkiksi jouluna ja pääsiäisenä ja sit kaikkiin musiikkilaisuuksiin ja konsertteihin. Mutta en ehkä joka sunnuntai aio käydä kirkossa. Ja jos mä meen vaikka aikuisena kirkkokuoroon,

ni lapsikuorosta on hyötyä että osaa laulaa isossa ryhmässä ja on kokemusta esiintymisestä. (Emilia)

Kotona meillä on ollu iltarukous, mutta ei mitenkää erityisen uskonnollista meininkiä. Koen, että lapsikuoro on ollut ainoastaan positiivinen asia mun hengellisen elämän kannalta. Kun on kirkossa, on kotoisa olo ja tunne, että sinne voi tulla aina. (Iida)

Se, että oon ollu lapsikuorossa ni on vaikuttanu siihen, että käyn kirkossa nykyäänkin ja rukoilen aika usein. Oon käyny myös rippikoulun ja sen jälkeen isoskoulutuksen ja ollu seurakunnan leireillä isosena ja ohjaajana. (Anni)

7 POHDINTA

Haastattelututkimuksen tarkoituksena oli selvittää, miten Soinin seurakunnan lapsikuorolaiset kokevat lapsikuoroharrastuksen vaikuttaneen heidän hyvinvointiinsa ja kristillisyyteensä. Haastatteluun osallistui neljä nykyistä ja entistä kuorolaista, joilla oli kuorolaulua takana ainakin viisi vuotta. Haastattelumenetelmänä käytin puolistrukturoitua teemahaastattelua. Kaikilla haastateltavilla vastaukset olivat melko saman suuntaisia riippumatta siitä, millainen musiikillinen tausta, perhe tai uskonnollinen tausta heillä oli. Kaikki haastateltavat kokivat kuorolaulun vaikuttaneen jollain lailla heidän hyvinvointiinsa, toiset kaikilla osa-alueilla ja jotkut vain joillakin osa-alueilla.

Joistakin asioista oli huomattavasti helpompi saada haastateltavilta tietoa, kun taas joitakin aiheita heidän oli vaikeampi sanoittaa. Esimerkiksi kuorolauluharrastuksen vaikutuksia fyysiseen hyvinvointiin oli vaikea löytää. Ihminen on psyko-fyysis-sosiaalinen kokonaisuus ja eri osa-alueita on vaikea erotella vain yksitellen tarkasteltavaksi. Kuorolaiset osasivat kuitenkin nimetä tiettyjä fyysisiä tunteuksia, joita he tuntevat kuorossa laulaessaan. Tässä kohdassa sain heidät kertomaan myös negatiivisista tunteuksista liittyen muun muassa esiintymisjännitykseen. Sen sijaan sosiaaliseen hyvinvointiin sekä omaan psyykkiseen kehitykseen liittyvät asiat olivat helposti löydettävissä vastauksista. Erityisesti vanhemmilta haastateltavilta sain vastauksia seurakunnan kuoroharrastuksen vaikutuksista kristillisyyteen myöhemmässä vaiheessa lapsuutta ja nuoruutta.

Vaikka olen toiminut lapsikuoron johtajana jo 12 vuotta, oli äärimmäisen mielenkiintoista ja silmiä avaavaa tutustua enemmän aiheeseen liittyvään tutkimustietoon ja verrata sitä toteuttamaani haastattelututkimukseen. Tutkimuksessani selvitin seurakunnan lapsikuorossa laulamisen vaikutuksia lapsen kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin sekä kristillisyyteen elämässä. Käyttämieni lähteiden sekä toteuttamani haastattelututkimuksen perusteella esille tuli useita myönteisiä vaikutuksia, jotka ulottuvat tärkeisiin, koko elämään vaikuttaviin asioihin, kuten minäkuvan muotoutumiseen ja itsetuntoon, joista mainitaan Opetus- ja kulttuuriministeriön raportissa. (OKM:n raportti, 2017) Sen mukaan harrastuksessa hyväksytyksi tuleminen ja yhteisöllisyyden tunne ovat tärkeitä lapsen itsetunnon kehitykselle.

Kuorolaulun merkitys psyykkiseen hyvinvointiin nousi esille tärkeimpänä tekijänä kaikissa haastatteluissa. Kuorolaiset kokivat yhdessä harjoittelemisen ja esiintymisen aiheuttavan mielihyvän tunnetta ja he kokivat olevansa tärkeitä ja arvokkaita. Musiikin vaikutusta aivoihin onkin tutkittu paljon. Erään tutkimuksen (Soinila, 2018) mukaan hyvän musiikin kuuleminen tai laulaminen ja soittaminen saa aikaan aivojen välittäjäaine dopamiinin eritystä, jota tapahtuu esimerkiksi hyvää ruokaa nauttiessa tai saunoessa. Musiikin vaikutus aivojen toimintaan on nopeaa; Heti kun ihminen kuulee musiikkia, keho ja aivot alkavat synkronoitua musiikin kanssa. Dopamiinin erityks kiihtyy, kun ihminen kuulee miellyttävän kohdan laulussa tai kappaleessa. Fyysinen reaktio on kylmät väreet, joita kaksi haastateltavaa kertoi tunteneensa laulaessaan lapsikuorossa.

Kuorolauluharrastuksen stressiä ja negatiivisia tunteita lievittävä vaikutus mainittiin lähes kaikissa haastatteluissa. Tämän voi aistia aina kuoroharjoitusten jälkeen. Tunnelma on vapautunut ja iloinen, puheensorina pulppuaa ja kenelläkään ei ole suupielet alaspäin. Nämä löydökset ovat yhtäpitäviä aiempien tutkimusten kanssa liittyen muun muassa oksitosiinitasojen muutoksiin kuorossa laulaessa (Theorell, 2016) sekä tutkimuksiin siitä, että negatiiviset tunteet pysyvät kuoroharjoituksen jälkeen poissa pitkään. (Dingle ym., 2017)

Kuoroharrastus näyttäytyy tutkimuksen perusteella erityisen sosiaalisena tapahtumana. Kavereiden merkitys sekä kuoroharrastusta aloittaessa että kuorossa mukana ollessa on todella suuri. Tunne porukkaan kuulumisesta on tärkeää kouluikäiselle lapselle, joka muodostaa käsitystä itsestään ja ympäröivästä maailmasta. Yhteisöllisyys ja yhteisössä hyväksytyksi tuleminen rakentavat lapselle vahvaa itsetuntoa.

Esiintymisjännitys tuli haastatteluissa esille yllättävän paljon. Kuorolaiset olivat kokeneet sen sekä edistävän, että haittaavan laulamista. Jännittäminen kuuluu suurimmalla osalla ihmisistä esiintymiseen. Se on normaali ja yleensä esiintymistä edistävä kehon reaktio, jolloin veren adrenaliinipitoisuus nousee ja olo tuntuu energiseltä. Joskus jännittäminen aiheuttaa niin voimakkaita fyysisiä reaktioita, että esiintyminen kärsii. Tällaisia reaktioita ovat esimerkiksi käsien tärinä, suun kuivuminen, pulssin kiihtyminen ja huimaus.

Tutkimustuloksista voidaan päätellä, että yhdessä ja yksilönä kuorossa onnistuminen ja siitä aiheutuva hyvän olon tunne sekä rohkeuden ja esiintymisvarmuuden kasvaminen ovat

tärkeimpiä asioita, joita kuorolaiset ovat saaneet lapsikuorosta. Negatiivisia vaikutuksia ei tullut esille lainkaan. Haastateltavien kokemukset seurakunnan toiminnasta ja kristillisen sisällön vaikutuksesta heidän elämäänsä ja ajatusmaailmaansa olivat pelkästään positiivisia. Tämä on tärkeä signaali seurakunnille. Haastatteluiden perusteella voidaan nähdä, että lapsikuoro on toiminut Raamatun kertomusten ja muiden hengellisten asioiden oppimisalustana. Tämä onkin yksi seurakunnan lapsikuoron erityispiirre verrattuna muihin lapsikuoroihin.

Tutkimustulokset saattaisivat olla joiltakin osin erilaisia tutkittaessa esimerkiksi suuren kaupunkiseurakunnan monikymmenpäistä lapsikuoroa tai jonkin muun tahon ylläpitämää lapsikuoroa. Tämän tutkimuksen avulla saadut tulokset eivät siis ole yleistettävissä, vaikka ne myötäilevätkin aiempien aiheesta tehtyjen tutkimusten linjaa.

Toivon, että tästä opinnäytetyöstä on hyötyä kaikille lapsikuorojen johtajille, sekä muille ammattilaisille, jotka toimivat seurakunnan musiikkikasvatuksen parissa. Tutkimusmateriaaleista saamani tieto auttaa tulevaisuudessa minua yhä enemmän ymmärtämään lapsikuorolaisia yksilöinä omine tarpeineen.

Aluksi asettamani tutkimuskysymykset tulivat mielestäni käytyä hyvin ja monipuolisesti läpi. Välillä aihetta oli vaikea rajata koskemaan vain seurakunnan lapsikuorotoimintaa. Toisaalta moni asia yhdistää sekä seurakunnan että julkisen tai yksityisen sektorin järjestämää lapsikuorotoimintaa, joten tässä tutkimuksessa esitetyt asiat ovat monelta osin yleispäteviä.

LÄHTEET

- Ahonen, K. 2014 Kuinka esikouluikäiset valloittavat sävelvaruutta? Savonlinnan opettajakoulutuksen laitoksen verkkojulkaisut. [viitattu 31.1.2022] Saatavilla: <http://sokl.uef.fi/verkkojulkaisut/esiopetus/KariA.htm>
- Dingle, G., Williams, E., Jetten, J. & Welch, J., 2017. Choir singing and creative writing enhance emotion regulation in adults with chronic mental health conditions. *British Journal of Clinical Psychology*, 2017, Vol 56 Issue 4, s. 443-457.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2001. Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Huotilainen, M. 2013. Musiikin oppimisen erityisyys neurotieteen näkökulmasta. Teoksessa Jordan-Kilkki, P., Kauppinen, E. & Korolainen-Viitasalo, E. (toim.) *Musiikkipedagogin käsikirja. Vuorovaikutus ja kohtaaminen musiikinopetuksessa*. Tampere: Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy.
- Häikiö, P. 2021. Blogi. [viitattu 2.2.2022] Saatavilla: <https://sos-lapsikyla.fi/blog/2021/05/17/harrastuksilla-on-voimaannuttava-vaikutus/>
- Kallinen, T. & Kinnunen, T. Etnografia. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. [viitattu 16.5.2022] Saatavilla: <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/teemoittelu/>
- Kiiski, P. 1995 Yksiäänisyydestä moniäänisyyteen. Teoksessa: Alho, L-M., Perkiö, S. & Rautanen, O. *Kuoron aika*. Porvoo: WSOY.
- Kohtaamisen kirkko. Suomen ev.lut. kirkon julkaisuja. 7. Kirkkohallitus. Helsinki 2014. [viitattu 17.1.2022] Saatavilla: [Kohtaamisen kirkko - Suomen evankelis-luterilaisen kirkon toiminnan suunta vuoteen 2020 \(evl.fi\)](https://www.kirkko.fi/kirkko-ja-tyo/kohtaamisen-kirkko-suomen-evankelis-luterilaisen-kirkon-toiminnan-suunta-vuoteen-2020)
- Koistinen, M. 2003: *Tunne kehosi – vapauta äänesi. Äänitimpurin käsikirja*. Helsinki: Mari Koistinen ja SULASOL.

- Lahti, L. 2019, psykologi Marie Rautavan haastattelu. [viitattu 1.2.2022] Saatavilla: [Lasten harrastukset: Mikä on sopiva määrä? \(iltalehti.fi\)](#)
- Lintunen, P. 2003: Seurakunnan musiikkielämä ja sen tavoitteet. Teoksessa L. Erkkilä, U. Tuovinen & E. Tuppurainen (toim.) Kirkkomusiikin käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy, 419-434.
- Louhivuori, J. & Salminen, V.-M. 2005. Miksi laulamme kuorossa? Kuoroharrastusta koskevan kyselyn tuloksia. Sulazol 55 (4), 12-14.
- Milovanov, R. & Tervaniemi, M. 2011. The interplay between musical and linguistic aptitudes: a review. Front Psychology (2) 321. [viitattu 28.1.2022] Saatavilla: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3221315/>
- Musiikkikasvatus seurakunnassa. Kirkon musiikkikasvatuksen lähtökohtia ja tavoitteita, 1987. Suomen ev.lut kirkon keskushallinto, sarja D 1987:6. Kirkon jumalanpalvelus- ja musiikkitoiminnan keskus.
- Nicholson, J. 2007. Musical Worship – A Sacrifice of Praise. [viitattu 19.4.2022] Saatavilla: <https://www.ministrydirect.com/worship/>
- Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:19. Jokaiselle lapselle ja nuorelle mahdollisuus mieleiseen harrastukseen. Helsinki 2017. [viitattu 10.1.2022] Saatavilla: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/80110>
- Padatsu, M. 2014. Kirjallinen opinnäytetyö. Sibelius-Akatemia. Evankeliumijunan matkassa: lapsikuoron perustaminen ja konserttiin valmistautuminen. [viitattu 8.1.2022] Saatavilla: <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2018050923801>
- Polku. Vauvasta aikuiseksi seurakunnan yhteydessä. 2020. [viitattu 1.2.2022] Saatavilla: <https://evl.fi/polku1>
- Savimäki, I. 2017: Lapsi- ja nuorisokuoron johtajan ABC-kirja. Helsinki: Ismo Savimäki ja SULASOL.
- Silta – tamperelainen seurakuntalehti. Lapsi pyyhkii pyhäkoulusta pölyt. [viitattu 31.1.2022]

Saatavilla:https://www.siltalehti.fi/sivustot/silta/juttusilta/usko/lapsi_pyhkii_pyhakoulusta_polyt.57500.news#e23bc929

Soinila, Seppo. 2018. Musiikki antaa aivoille siivet. Haastattelu Aivoliiton sivulla, julkaistu 24.9.2018.[viitattu2.4.2022]Saatavilla:

<https://www.aivoliitto.fi/aivoterveys/mieli/musiikki-antaa-aivoille-siivet>

Suomen Kirkkomusiikkiliitto [viitattu 18.1.2022] Saatavilla:

<https://skml.fi/kirkkomusiikkiliitto>

Suomen virallinen tilasto (SVT): Vapaa-ajan osallistuminen [verkojulkaisu]. Kulttuuriosallistumisen muutokset 2017, 3. Soittamista harrastetaan yhtä aktiivisesti kuin 20 vuotta sitten. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu 26.1.2022]

Saatavilla: http://www.stat.fi/til/vpa/2017/01/vpa_2017_01_2018-11-21_kat_003_fi.html

Theorell, T., Körsång andrar kroppens kemi, Forskning och Framsteg 9/2016.

Tuovinen, U. 2003: Musiikkikasvatus. Teoksessa L. Erkkilä, U. Tuovinen & E. Tuppurainen (toim.) Kirkkomusiikin käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy, 435-447.

Vähäsarja, S. 2017, lastenpsykiatri Matti Kaivosojan haastattelu. [viitattu 14.1.2022]

Saatavilla: <https://yle.fi/uutiset/3-9918897>

LIITE 1**Haastattelukysymykset**

1. Mikä sai sinut aloittamaan laulamisen seurakunnan lapsikuorossa?
2. Oliko seurakunta sinulle tuttu ennen kuoroa?
3. Oliko sinulla aiempaa musiikkitaustaa?
4. Mikä on parasta, mitä olet saanut kuoroharrastuksen kautta?
5. Onko joku asia ollut huonoa, tylsää tai negatiivista?
6. Onko kuoroharrastuksella ollut vaikutusta hyvinvointiisi?
 - a. Henkiseen hyvinvointiin
 - b. Fyysiseen hyvinvointiin
7. Miten kuoroharrastus on vaikuttanut kehitykseesi?
8. Miten koet seurakunnan lapsikuoron kristillisen ulottuvuuden?